

Terveiden potilaiden suu- ja hammassairauksien elektiivisen hoidon lisääminen koronavirus (COVID-19) -epidemian aikana

Exit vaihe, toiminnan lisääminen V1

A. YLEINEN OSA

B. (ERIKOISALAKOHTAINEN OSA – ERILLISET LIITTEET)

- HUS alueen suukirurgia 13 05 20
- Kar-endo ohje kuntiin_130520
- HUS alueen ohje lasten hammashoito
- HUS alueen ohje protetiikka ja purentafysiologia
- HUS ohje parodontologia, limakalvosairaudet

Sisällys (Yleinen osa)

- I. Määritelmiä
- II. Paikallinen epidemiatilanne
- III. Riittävä suojavaustus vastaanotolla
- IV. Henkilökunnan suojaus korkean riskin työssä
 - V. Tarkka potilaan anamneesi ja etukäteisarviointi
- VI. Ilmoittautuminen ja potilaan aseptisestä kulusta huolehtiminen odotustilassa
- VII. Vastaanottohuoneen aseptinen työskentely
- VIII. Hoitotoimenpiteen tarpeen arvio
 - IX. Suositeltavat hoitotoimenpiteet ja priorisointi
 - X. Jos aerosolia tuottava toimenpide on välttämätön
- XI. Jätteiden käsittely asianmukaisesti
- XII. Kirjallisuus

I. Määritelmiä

(**liite 1.** Covid 19 terveet altistuneet sairaat)

II. Paikallinen epidemiatilanne

- huomioitava elektiivistä toimintaa suunniteltaessa
- paikallinen ja kansallinen epidemiatilanne
 - koronakartta
 - mittareiden seuranta
 - epidemiologiset mittarit
 - lääketieteelliset mittarit
 - toiminnalliset mittarit
- THL kotisivut (koronakartta) ->
- <http://thl.fi/fi/>
- THL mittarit ->
- <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/infektio-ja-rokotusuutiset>

III. Riittävä suojarustus vastaanotolla

(**liite 2** Työskentely hoituhuoneessa)

IV. Henkilökunnan suojaus korkean riskin työssä

(**liite 2** Toiminnan järjestelyt ja Työskentely hoituhuoneessa **liite 3** Guidance on Preparing Workplaces for COVID-19 OSHA)

- vastaanottotilojen tekninen suojaus
 - ali- ja ylipaineen säädöt
 - huoneiden eristys
- potilasohjaus
 - kohortointi
 - potilaiden oirearviointi
- henkilökunnan ohjaus ja opetus tartuntariskin minimoimiseksi
 - turvallisen työn prosessien laatiminen ja noudattaminen
 - suojarusteet ja käyttö

V. Tarkka potilaan anamneesi, etukäteisarviointi ja jälkikäteisarviointi

(**liite 4** Patient screening form, **liite 5** Recommendations from ADAs Advisory Task Force on Dental Practice Recovery, **liite 6** Wang B, et al. 2020, Shahid Z, Kalayanamitra R, et al 2020, Hu Y, Sun J, Dai Z, et al. 2020, Jing-Wei Li , Tian-Wen Han , et al. 2020, Jing Yang, Ya Zheng, et al. 2020)

- jokainen potilas mahdollinen COVID-19 infektoitunut
- edeltävä 14 vuorokautta
 - altistus, kuumeilu, flunssaoireet, ripuli tai vatsakipu ilman muuta ilmeistä syytä
- muistutus potilaalle – jos oireita hoitoa seuraavan 14 vrk aikana – ilmoitus hoitohenkilökunnalle/ hoitolaitokseen
- riskiryhmät
 - mm yli 70 v, verenpainetauti, diabetes, COPD, sydän- verisuonitaudit, aivo- verenkiertohäiriöt

VI. Ilmoittautuminen ja potilaan aseptisestä kulusta huolehtiminen odotustilassa

((**liite 4** ADA_Patient_Screening_Form, **liite 5** Recommendations from ADAs Advisory Task Force on Dental Practice Recovery)

- kuumeen mittaus
- suunnattu anamneesilomake
- turvaväljen pitäminen
- viiveiden välttäminen

VII. Vastaanottohuoneen aseptinen työskentely

(**liite 2** Työskentely hoituhuoneessa, **liite 7** chairside checklist ADA, **liite 8** French Society of Stomatology 2020, **liite 9** ADA COVID-19 Daily Screening Log)

- potilastyön check-listan käyttäminen
- vetyperoksidiliuoksella (1-1,5%) tai Betadine (10 mg/ml)-liuoksella huuhtelu 1 min
- suojamaskien ja muun suojauksen käyttö
 - henkilökunta, joka välittömässä kontaktissa potilaiden kanssa
 - tarvittaessa varalla FFP2-hengityksensuojaimia
- henkilökunnan minimoiminen hoituhuoneessa
- henkilökunnan suojaus- ja seurantastrategiasta huolehtiminen

VIII. Hoitotoimenpiteen tarpeen arvio

(**liite 10** Haandtering-af-COVID-19 omstilling og oegget aktivitet i Sundhedsvaesenet, Ali Alharbi et al 2020, Shahid Z, Kalayanamitra R, et al 2020, Hu Y, Sun J, Dai Z, et al. 2020, Jing-Wei Li , Tian-

Toimintaohje | Pää- ja kaulakeskus | Suu- ja leukasairaudet | Laatijat: Hellevi Ruokonen Jaana Helenius-Hietala Johanna Snäll Karita Nylund Tuula Palotie Hanna Välimaa | Hyväksyjä: Risto Kontio ja Hellevi Ruokonen | 14.5.2020

Wen Han , et al. 2020, Jing Yang, Ya Zheng, et al. 2020, **liite 11** covid19 dental reopening rapid review 07052020)

- taudin tai tilan vakavuusaste
- taudin pahentumisriski, jos ei interventiota toteuteta
- taudin kroonistumisriski
- vaikutus potilaan elämänlaatuun
- vaikutus potilaan fyysiseen toimintaan tai ammattilliseen tilanteeseen
- hoitotarve mm. kirurgisen hoidon jälkeen esim. komplikaatiot
- potilaiden priorisointi kiireellisyys asteen mukaan
- riskien ja hyötyjen analysointi potilaskohtaisesti
- esimerkkejä
 - potilaat, joiden yleinen terveydentila, suunniteltu lääketieteellinen hoito tai aloitettava lääkitys edellyttää suun infektioiden hoitoa
 - yli 70 vuotiaat ja muut vakavan COVID-19 taudin riskiryhmään kuuluvat henkilöt, koska heillä suun terveydenhuollon palvelutarve on usein suurinta
 - YA hoidettavat potilaat, koska heillä on usein vakavia infektioita
 - henkilöt, joilla on todettu suuri suun sairauksien riski

IX. Suositeltavat hoitotoimenpiteet ja priorisointi

(Ali Alharbi et al 2020, Zimmermann M, Nkenke E 2020).

- Kts myös edellä oleva
- Kts myös B. erikoisalakohtainen osa
- päätöspuu
- Oireettomat ja anamneesin perusteella terveet, mm.
 - suun tarkastukset ja recall
 - preventiivinen hoito
 - korjaavat hammastoinenpiteet
 - hampaiden poistot
 - implanttikirurgia
 - ortodonttiset toimenpiteet
 - proteettiset toimenpiteet

X. Jos aerosolia tuottava toimenpide on välttämätön

- henkilökunta ja potilassuojaus mukaan lukien FFP2-hengityksensuojain
- vetyperoksidiliuoksella (1-1,5%) tai Betadine (10 mg/ml)-liuoksella huuhtelu 1 min

- 4 käsityöskentely, tehoimu
- kofferdam
- minimoidaan aerosolien tuottaminen
- potilaan hoito siten, että tartuntariski minimoidaan
- riittävä potilaiden hoitoväli ja huoneen puhdistus

XI. Jätteiden käsittely asianmukaisesti

XII. Kirjallisuus

Ali Alharbi et al. Guidelines for Dental Care Provision During the COVID-19 Pandemic. Saudi Dent J . 2020 Apr 7;32(4):181-186. doi: 10.1016/j.sdentj.2020.04.001

OSHA 3990-03 2020 Guidance on Preparing Workplaces for COVID-19 . www.osha.gov

ADA. Interim recommendations from the American Dental Association's (ADA's) Advisory Task Force on Dental Practice Recovery. 2020 <https://www.ada.org/en>

Wang B, et al. Does comorbidity increase the risk of patients with COVID-19: evidence from meta-analysis. Aging (Albany NY). 2020 Apr 8;12(7):6049-6057. doi: 10.18632/aging.103000. Epub 2020 Apr 8

French Society of Stomatology, Maxillo-Facial Surgery and Oral Surgery (SFSCMFCO). Practitioners specialized in oral health and coronavirus disease 2019: Professional guidelines from the French society of stomatology, maxillofacial surgery and oral surgery, to form a common front against the infectious risk. J Stomatol Oral Maxillofac Surg.121 155-158 2020. PMID: 32307085

COVID-19 Dental Services Evidence Review (CoDER) Working Group. Recommendations for the re-opening of dental services: a rapid review of international sources. Version 1.1 – updated 7th May 2020

Zimmermann M, Nkenke E. Approaches to the management of patients in oral and maxillofacial surgery during COVID-19 pandemic. J Craniomaxillofac Surg. 2020 May;48(5):521-526. doi: 10.1016/j.jcms.2020.03.011. Epub 2020 Apr 4.

Shahid Z, Kalayanamitra R, et al. COVID-19 and Older Adults: What We Know. J Am Geriatr Soc. 2020 Apr 7. doi: 10.1111/jgs.16472.

Hu Y, Sun J, Dai Z, et al. Prevalence and severity of corona virus disease 2019 (COVID-19): A systematic review and meta-analysis. J Clin Virol. 2020 Apr 14;127:104371. doi: 10.1016/j.jcv.2020.104371.

Jing-Wei Li , Tian-Wen Han , et al. The Impact of 2019 Novel Coronavirus on Heart Injury: A Systematic Review and Meta-analysis. *Prog Cardiovasc Dis.* 2020 Apr 16;S0033-0620(20)30080-3. doi: 10.1016/j.pcad.2020.04.008.

Jing Yang, Ya Zheng, et al. Prevalence of Comorbidities and Its Effects in Coronavirus Disease 2019 Patients: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Int J Infect Dis.* . 2020 Mar 12;94:91-95. doi: 10.1016/j.ijid.2020.03.017.